

POSUDEK
oponenta diplomové práce

Jméno studenta: ..... **Martin Helman**
Název diplomové práce: ..... **Rumunská škola jógy MISA**
..... **a stavy osvětlení**
Rok: **2010**
Oponent práce: ..... **Doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Th. D.**
Termín odevzdání posudku: **27. 8. 2010**

Téma, cíl a metoda práce

Diplomová práce studenta Martina Helmana pojednává o úspěšné jógové škole MISA, jež vznikla v Rumunsku a která má svou relativně úspěšnou pobočku i v České republice. Téma je zvoleno velmi dobře: MISA doposud uniká pozornosti akademické obce ve světě a u nás této jógové škole není – pokud je mi známo – věnována jediná akademická práce. Studentovu snahu zaplnit tuto výraznou mezeru proto shledávám jako velmi užitečnou.

Bahžel, deklarovaný cíl „postihnout dosavadní vývoj a učení rumunské školy jógy MISA“ nebyl splněn na akademické úrovni. Tato úroveň totiž předpokládá svobodnou a tvůrčí reflexi popisovaného fenoménu a jeho zařazení do kontextu. Student této reflexe nebyl schopen a jeho práce je tak pouhým převyprávěním historických a naukových faktů, navíc v některých pasážích stylem jakéhosi kázání, zaměřeného na obhájení nauky nebo na přesvědčení čtenáře, že nauka je správná (především na str. 37-54). Cíl „postihnout dosavadní vývoj a učení školy MISA“ tak byl splněn pouze v tom smyslu, že vznikla prezentační, na některých místech dokonce propagační příručka, kterou by škola MISA mohla patrně bez velkých úprav vytisknout a distribuovat. Od absolventa magisterského stupně studia se ovšem očekává přece jen něco jiného.

Student tuto zásadní výtku patrně očekával, neboť jak v Úvodu, tak v Závěru zdůrazňuje, že používá „teologickou metodu“. V Úvodu píše, že „religionistický odstup by byl v našem případě kontraproduktivní“ (str. 8). Musím přiznat, že mi není jasné, co přesně měl student na mysli „teologickou metodou“ ani proč by byl religionistický odstup kontraproduktivní. Zdá se mi ale, že tímto způsobem chce obhájit to, že – jak praví v Závěru – v jeho práci je „učení MISA nahlíženo ‘zevnitř’, jeho vlastní optikou, není podrobováno kritické konfrontaci s jinými ideovými koncepty“ (str. 85). Obavu z kritické konfrontace lze u studenta, který je sám stoupencem popisovaného hnutí, jistě pochopit. K tomu, aby byla práce akademická, ale není nutné, aby student svá přesvědčení kritizoval, vystavoval bojovné konfrontaci nebo od nich ustupoval, či je dokonce zrazoval. Pro akademicky přínosnou práci by stačilo, kdyby historii, nauku i praxi svého hnutí – jak jsem již napsal a jak ihned upřesním - reflektoval.

V práci tedy citelně postrádám např. reflexi místa hnutí MISA mezi duchovními tradicemi světa. Student se nezamýšlí nad myšlenkovými zdroji syntetizující nauky Bivolarua a neklade tuto nauku do kontextu kašmírského šivaismu, který Bivolaruově syntéze poskytl rámeček. Kašmírský šivaismus nebo Patañďžalího jógický systém jsou několikrát v práci zmíněny, ale poměr Bivolaruovy nauky k nim a k dalším duchovním tradicím není pojednán. Velmi chybí návaznost na religionistickou literaturu – několikrát a spíše okrajově je citován Eliade, pouze jednou André Van Lysebeth (pokud můžeme jeho dílo považovat za religionistické). - Pouze zmíněna, ale nikoli reflektována je např. i další významná skutečnost, a totiž ta, že se hnutí MISA nepokládá za náboženství (str. 36). S tímto faktem by se student měl vyrovnat už jen proto, že pro popis nauky používá již zmíněnou „teologickou metodu“ (ať už tím myslí cokoliv). Otázka, zda je možné teologicky přistupovat ke hnutí, které se samo nepokládá za náboženství, nemohla studenta nenapadnout. Není ovšem nijak řešena. Bez komentáře a kritické (nikoli nutně kritizující či nepřátelské!) reflexe zůstávají tvrzení o Bivolaruových paranormál-

ních schopnostech (str. 18) nebo o analogii mezi náboženskými a vědeckými pojmy (str. 20, pozn. 81). Student není schopen překročit hranice věrného příslušníka hnutí a pouhé „hlásné trouby“ toho, co hnutí učí (vždyť si přece sám zakázal si onen zmíněný religionistický odstup!), a tak bez dalšího přejal a převyprávěl hagiografické motivy Bivolaruova životopisu (str. 23-24), zcela loajálně vůči svému hnutí přejal oficiální verzi příčin rozkolu ve hnutí (str. 23), vyprávění o zradě nepřátel (str. 25) apod. Jeho práce je tak pouhým shrnutím toho, co je možno (s větším či menším úsilím) zjistit ze zdrojů samotného hnutí. Jakákoli „přidaná hodnota“, kterou lze očekávat od akademicky vzdělaného člověka, tedy ony reflexe, které by prokázaly, že student má za sebou pětiletou průpravu ke kritickému zacházení s náboženskou literaturou, zcela chybí.

Věcný obsah a přínos

Přínos práce tedy skutečně nacházím pouze v tom, že velmi precizně a přehledně shrnuje historii a nauku hnutí MISA tak, jak ji toto hnutí ve veřejných materiálech i na přednáškách, které nejsou určeny veřejnosti, prezentuje. (Velká část pasáží o historii je převzata z jednoho zdroje, ale to chyba, neboť studentova práce pojednává především o nauce.) Ale ani s tímto shrnutím nauky a jejím převyprávěním nemohu být zcela spokojen: je mi divné, že nejdůležitější pasáže, které pojednávají o nauce, čerpají pouze z jednoho zdroje, a to ještě pravděpodobně nepublikovaného (ze Stoianovy přednášky). U teologického pojednání by bylo možné předpokládat, že autor „nasvítí“ jednotlivé prvky nauky z více zdrojů, a že snad dokonce nalezne v těchto zdrojích drobné rozdíly, které pomohou plastickému pochopení těchto nauk. Nic takového v práci ovšem není. Student nejde nad ono několikrát zmíněné převyprávění přejatého.

Forma práce

Diplomová práce je velmi přehledně vystavěna. Je radost ji číst – student hezky formuluje a má logickou větnou i nadvětnou stavbu. Také gramatická stránka a pravopis jsou na velmi dobré úrovni – autor pouze z nějakého důvodu (snad po vzoru rumunštiny?) ignoruje českou gramatiku v případě ženských jmen, která důsledně nejsou přechýlena. - Studentův styl ovšem v několika směrech a na mnoha místech není přiměřený diplomové práci – a tato nepřiměřenost patrně opět souvisí s neochotou nebo snad strachem poněkud podstoupit od vlastního lidského a náboženského zaujetí. Mám na mysli tak emotivní vyjádření jako např. „soudní fraška“ (stačilo by: „nespravedlivý proces“), familiérní (a podle mého názoru stylově zcela nevhodné) používání Bivolaruova důvěrného jména Grieg, přecházení do první osoby plurálu v pasážích, v nichž je vykládána nauka a které tak získávají kazatelský, apologetický, a výjimečně dokonce bojovný charakter (např. když jsou konkurenční názory a postoje diskreditovány tvrzením, že jsme „indoktrinováni vědou a náboženstvím“ – str. 43) apod. Také množství metafor a podobenství odpovídá spíše prezentačnímu a propagačnímu účelu než účelu akademické práce.

Celkové hodnocení

Student Martin Helman odevzdal diplomovou práci, již bude možné badatelsky dále využít. Zpracoval ji pečlivě a za to jistě zaslouží pochvalu. Jeho dílo ovšem akademickou prací v pravém slova smyslu není, a neuzavírá tak jeho akademické studium zrovna šťastně. Bohužel, studentova největší přednost z hlediska tématu – jeho osobní angažmá v hnutí MISA – způsobila také největší slabinu jeho diplomové práce. Navzdory sympatiím ke studentově práci a k jeho osobnímu zaujetí proto nemohu hodnotit diplomovou práci lépe než stupněm „dobře“.

Zdeněk Vojtíšek

